

Элинсэгэймнай эхин

Булагаа шэргээһэн нютаг – нютаг бэшэ, угаа алдаһан хүн – хүн бэшэ. Энэ болбол буряад-монгол угсаатанаймнай эртэ урда саһаа ханажа ябаһан нангин бодолнуудай нэгэн. Энэ бодол хүнэй сэдхэлдэ байхадаа эхэ эсэгыень, түрэхэн нютагыень, арад зоһиень мартуулдаггүй. Угаа мэдэхэ, нютагаа ханаха, арадаа хүндэлхэ хүн найдамтай. Иимэ хүн ондоо хүниие хүндэлхэ, ойлгохо байдаг, нютагайнь заншалые сэгнэжэ шададаг.

Буряад зон урда саһаа хойшо арад бүхэндэ адли тэгшээр хандадаг юм. Туһада ехэ бага гэжэ байдаггүй. Хүндэ туһалһан туһа өөртэ туһа боложо эрьедэг. Мэдэхэшьегүй, танихашьегүй хүнүүдтэ ханаагаа зобоходоо, буряадууднай түрэл арадайнгаа тэнюун абари зан, хайхан сэдхэл харуулна. Ямар ябадал зүб ябадал бэ, ямар муу ябадал бэ гэжэ өөртөө хүсэд илгаруулаагүй хүн хүсэд хүн бэшэ. Бидэ, мүнөө сагай үетэн, ямар ябадалнай муу үрэтэйб, ямар ябадалнай хайн үрэтэйб гэжэ илгаруулха ёһотойбди.

Урданай ёһо заншал тахижа ябаһан хүн «дэгэл захатай, хүн ахатай» байдаг, «болоһонһоо ама хүрэхэ, бууралһаа үгэ дуулаха» гэжэ ойлгодог.

Ёһо заншалаа үргэлжэлүүлжэ, дээрэ үргэн, сагаан ханаатай зоной олон болоо хада манай буряад арад хайн ажаһууха. Дэмбэрэлтэй хэрэг бээлүүлхэ зоригтой сэсэн бэрхэ хүнүүдэй дэмжэһэн нютаг хүгжэдэг.

Доржо Эрдынеев